

College-conferentie geschiedenisleraren te Oosterbeek op 26 en 27 april 1963

Als hoogst interessante V.G.N.-aktiviteit werd deze landelijke contactbijeenkomst gehouden ter afsluiting van het eerste jaar, waarin de zg. post-academiale colleges werden gegeven.

Prof. Dr. J.C. Boogman gaf op vrijdagavond 26 april college over "Problemen betreffende de politieke geschiedenis van Nederland in de 19e eeuw vanaf 1813", waarbij in wel gescandeerde periodenvoornamelijk de 19e eeuw in een veelal nieuw licht werd geplaatst.

Zaterdagmorgen 27 april behandelde Dr. L. de Jong in een werkelijk magistrale beschouwing het onderwerp "De Contemporaine geschiedenis als wetenschappelijk probleem".

Beide voordrachten werden gevolgd door besprekingen in discussiegroepen en in plenaire zittingen, waarbij de deelnemers-(sters) aan de conferentie zich in levendige gesprekken nader in de problemen verdiepten.

Op zaterdagmiddag 27 april werden met de bestuurders van de kringen, waar de colleges gehouden worden, de plannen voor het jaar 1963-1964 besproken, waarin ten gevolge van de grote belangstelling voor de colleges splitsing van de kringen Oost-Brabant en Limburg noodzakelijk zal zijn.

Met voldoening en grote dankbaarheid voor de prettige samenwerking met de ruim tachtig aanwezige collega's denken de organisatoren aan deze conferentie terug, die door uitzonderlijk mooi weer werd begunstigd.

De Commissie voor Postacademiale vorming

Wetenschappelijk

EGYPTISCHE DATERINGEN

Dat dateringen in de prehistorie en in de vroege oudheid een hachelijke zaak zijn is genoegzaam bekend. In de laatste jaren heeft men echter nogal wat vorderingen gemaakt, o.a. met behulp van de fluortest en de radiokarboonmethode. Sommige zwevende of zelfs foutieve dateringen zijn daardoor rechtgezet met een wetenschappelijk bevredigende waarschijnlijkheid gefixeerd. Ook de gewone chronologie heeft aanzienlijke vorderingen gemaakt. Van de nieuwste inzichten op het gebied van de Egyptische chronologie wil ik kort verslag doen, aan de hand van een opstel van William Hayes (Metropolitan Museum of Art, New York, dat we vinden in de nieuwe "Cambridge Ancient History", Vol. I, Ch. VI, 1962. Ik geef alleen die zaken weer, die van belang zijn voor kollega's, die in de eerste klas VHMO en in de vierde klasse gym geschiedenis geven.

1. De Egyptische kalender heeft geen astronomische oorsprong; de zg. "Sothis-periode" kan daarom niet voor de oudste dateringen gebruikt worden (eenmaal in de 1461 jaar stond - volgens de Egyptische zonnekalender - de ster Sirius of Sothis op het moment van zonsopgang aan de oostelijke horizon;

deze periode van 1461 jaar noemt men een "Sothis-periode"

2. De Egyptische kalender is niet ingevoerd in 4241 v.C., bij de aanvang van de oudst bekende Sothis-periode; men mag 4241 v.C. dus niet "het oudste jaartal van de wereldgeschiedenis" noemen. Dateringen met enige zekerheid kan men pas geven in de tijd kort voor 3000 v.C.

3. Het oudste goed fixeerbare jaartal is een van de jaren 1876 tot 1864 v.C. (met de meeste kans voor 1872). In die jaren valt nl. een langs astronomische weg dateerbare Sirius-zon-samenstand; dit feit valt samen met het zevende jaar van Sesostrius III uit de twaalfde dynastie (Middenrijk). Op dit jaartal berusten alle dateringen vóór 1872 v.C. Men verkrijgt ze door de regeringstijden van de farao's bij elkaar op te tellen.

4. Op grond van de vorige zin moet het einde van het Oude rijk bepaald worden op ong. 2160 v.C.

5. Met behulp van de Turijnse Canon (een koningslijst) kunnen we de jaren van de vorsten van het Oude rijk tellen. De eerste dynastie (koning Menes : vereniging van de twee Egypte's) begint dan ong. 3100 v.C. (prezieser 3114 v.C.).

6. Een goed gedocumenteerde samenstand van zon en Sirius had plaats in 1537 v.C., het negende jaar van Amenofis I, uit de achttiende dynastie (Nieuwe rijk). Op grond hiervan kan de verdrijving van de laatste Hyksos-vorst bepaald worden op 1567 v.C. Van daaruit komt men op de verovering van Memfis door de Hyksos in 1674 v.C. en op hun intocht in de Nijldelta in 1720 v.C. Men kan de Hyksos-tijd dus stellen op 1720-1567. Deze datering kan ook van belang zijn voor het Joodse volk, omdat het zeer wel denkbaar is, dat Josef's farao een Hyksos-vorst was.

7. Drie astronomische feiten maken de datering van de grote veroveraar Toetmosis III: hij begint in 1504 of 1490 v.C.

8. Optellen van regeringsjaren, gegeven door Manetho, plaatst de dood van Amenofis in 1379 v.C.; dat is dus het jaar waarin Amenofis IV (Eknaton) begint te regeren.

9. Een astronomisch feit geeft de gelegenheid de troonsbestijging van Ramses II te dateren : tussen 1304 en 1290 v.C.

10. Optellen van regeringsjaren brengt ons met zekerheid tot het eind van het Nieuwe rijk, in 1085 v.C., toen bij de dood van Ramses XI het rijk uiteenviel.

dr. P.F. M. Fontaine